

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR ze dne 27.12.1985, sp. zn. 1 Tz 45/85, ECLI:CZ:NS:1985:1.TZ.45.1985.1

Číslo: 36/1986

Právní věta: Neoprávněnou výhodou socialistické organizace ve smyslu § 127 odst. 1 tr. zák. může být i bezhotovostní nákup zboží, které socialistická organizace oprávněná provozovat maloobchodní činnost podle příslušných předpisů prodat socialistickým organizacím na fakturu.

Soud: Nejvyšší soud České soc. rep.

Datum rozhodnutí: 27.12.1985

Spisová značka: 1 Tz 45/85

Číslo rozhodnutí: 36

Číslo sešitu: 7-8

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla: Porušování povinnosti při nakládání s finančními a hmotnými prostředky

Předpisy: 140/1961 Sb. § 127 odst. 1 141/1961 Sb. § 11 odst. 1 písm. a
§ 220 odst. 1

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 36/1986 sb. rozh.

Neoprávněnou výhodou socialistické organizace ve smyslu § 127 odst. 1 tr. zák. může být i bezhotovostní nákup zboží, které socialistická organizace oprávněná provozovat maloobchodní činnost podle příslušných předpisů prodat socialistickým organizacím na fakturu.

(Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR z 27. 12. 1985 sp. zn. [1 Tz 45/85.](#))

K stížnosti pro porušení zákona, kterou podal generální prokurátor ČSR, Nejvyšší soud ČSR zrušil pravomocné usnesení okresního soudu v Kutné Hoře z 10. července 1985 sp. zn. 2 T 97/85 a tomuto soudu přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění:

Okresní prokurátor v Kutné Hoře podal na obviněnou Z. H. obžalobu kromě jiného pro skutek spočívající v tom, že obviněná jako vedoucí prodejny Jednota, spotřebního družstva Čáslav č. 37-261 v Nových Dvorech. 1. v červenci 1983 porušila výnos ministerstva obchodu ČSR č. 12 ze dne 16. 6. 1982 o zákazu prodeje některých druhů zboží ve vnitřním obchodě socialistickým organizacím na fakturu tím, že závodu Železničních opraven a strojůren Nymburk v Kolíně prodala na fakturu 3 kusy

elektrických sporáků Fiko v ceně 10 680,- Kčs, přičemž na dodací list uvedla jako prodané zboží kamna; 2. koncem měsíce ledna nebo počátkem měsíce února 1983 porušila směrnici Českého svazu spotřebních družstev č. 9/1978 pro prodej průmyslového zboží socialistickým organizacím a dále i směrnici Jednoty, spotřebního družstva Čáslav č. 3, ze dne 1. 9. 1978 o prodeji průmyslového zboží socialistickým organizacím tím, že prodala výrobnímu družstvu Moděva Kutná Hora porcelánové hrníčky a podšálky v celkové ceně 13 350,- Kčs, přičemž na dodací list uvedla jako prodané zboží budík a rákosové prostírání.

V tomto skutku obžaloba trestný čin porušování povinnosti při nakládání s finančními hmotnými prostředky podle § 127 odst. 1 tr. zák.

Okresní soud v Kutné Hoře, aniž provedl hlavní líčení, usnesením z 10. 7. 1985 sp. zn. 2 T 97/85 rozhodl v neveřejném zasedání podle § 231 odst. 1 tr. ř. tak, že trestní stíhání obviněné pro skutek uvedený v žalobním návrhu, v němž shledal znaky trestného činu narušování řízení, plánování a kontroly národního hospodářství podle § 126 tr. zák., zastavil podle článku IV. odst. 1 písm. a) rozhodnutí prezidenta republiky o amnestii ze dne 8. května 1985.

Proti tomuto usnesení, které nabylo právní moci dne 30. 7. 1985, podal generální prokurátor ČSR ve lhůtě stanovené v § 272 tr. ř. v neprospěch obviněné stížnost pro porušení zákona a navrhl, aby Nejvyšší soud ČSR vyslovil, že napadeným usnesením byl porušen zákon v ustanovení § 231 odst. 1 a § 2 odst. 5, 6 tr. ř. ve prospěch obviněné, a dále aby toto vadné rozhodnutí zrušil a postupoval podle § 270 odst. 1 tr. ř. Vytýkané porušení zákona shledává stížnost pro porušení zákona jednak v tom, že okresní soud zastavil trestní stíhání na základě změněné právní kvalifikace skutku uvedeného v obžalobě mohlo dojít až na základě výsledku šetření manka, zpracovaného oddělením kontroly Jednoty, spotřebního družstva Čáslav, podle něhož obviněná porušila zákaz prodeje zboží u šesti socialistických organizací, jehož odběr zastírala fingovanými dodacími listy, a proto měl okresní soud hodnotit, zda ve všech takto prokázaných případech nenaplnuje jednání obviněné zákonné znaky trestného činu podle § 127 odst. 1 tr. zák. a popřípadě i znaky trestného činu narušování řízení, plánování a kontroly národního hospodářství podle § 125 odst. 1 tr. zák.

Nejvyšší soud ČSR přezkoumal podle § 267 odst. 1 tr. ř. na podkladě stížnosti pro porušení zákona správnost výroku napadeného usnesení, jakož i řízení, jež mu předcházelo, a dospěl k těmto závěrům:

Okresní soud v odůvodnění napadeného usnesení převzal skutek tak, jak byl popsán v žalobním návrhu a dospěl k závěru, že tento skutek se sice stal, avšak z výsledků provedeného vyšetřování nelze dovodit, že obviněná jednala s úmyslem zajistit neoprávněné výhody ve prospěch organizace. Na to okresní soud v odůvodnění svého usnesení uvedl jen to, že obviněná svým jednáním nepochybně zkreslovala výsledky plnění plánu provozovny a podle názoru soudu je nutno její jednání kvalifikovat podle ustanovení § 126 tr. zák. o trestném činu narušování řízení, plánování a kontroly národního hospodářství. Vzhledem k tomu, že jde o trestný čin, na který je stanoven trest odnětí svobody nepřevyšující jeden rok, okresní soud trestního stíhání obviněné se zřetelem k článku IV. odst. 1 písm. a) rozhodnutí prezidenta republiky o amnestii ze dne 8. 5. 1985 podle § 231 odst. 1 tr. ř. v neveřejném zasedání zastavil.

Z uvedeného vyplývá, že okresní soud, aniž konal hlavní líčení, změnil právní kvalifikaci skutku oproti obžalobě, která v něm spatřovala znaky neabolovatelného trestného činu porušování povinnosti při nakládání s finančními a hmotnými prostředky podle § 127 odst. 1 tr. zák. Při této změně právní kvalifikace však okresní soud neučinil žádná skutková zjištění, z nichž by bylo možno dovodit, že obviněná skutky uvedenými v žalobním návrhu naplnila znaky trestného činu narušování řízení, plánování a kontroly národního hospodářství podle § 126 tr. zák. a důsledku toho v napadeném usnesení ani nevyložil, které ze tří sfér uvedených ve skutkové podstatě tohoto trestného

činu se nepravdivá informace měla týkat, v kterých výkazech obviněná nepravdivé údaje uváděla a z čeho dovodil, že nepravdivé údaje se týkaly závažných skutečností. Za tohoto stavu není možno napadené usnesení přezkoumat především z toho hlediska, jakého trestného činu se obviněná skutkem uvedeným v obžalobě dopustila a zda tedy u ní přicházelo v úvahu zastavení trestního stíhání z důvodů abolicie.

Pokud měl okresní soud pochybnosti o správnosti právní kvalifikace skutku uvedené v obžalobě, byl povinen nařídít hlavní líčení a pokračovat v řízení až do vyřešení této otázky. Podle výsledků dokazování pak měl okresní soud buď trestní stíhání zastavit z důvodů § 11 odst. 1 písm. a) tr. ř., kdyby shledal, že žalovaný skutek naplňuje znaky aboloovatelného trestného činu, nebo šlo-li by o trestní čin neaboloovatelný, v trestním řízení pokračovat a rozhodnout rozsudkem.

Stížnosti pro porušení zákona je třeba přisvědčit i pokud vytýká, že okresní soud neobjasnil skutek, uvedený v žalobním návrhu, z rozsahu vyplývajícím z důkazů provedených v přípravném řízení a v důsledku toho nerozhodl o celém žalovaném skutku. Z protokolu oddělení kontroly Jednoty, spotřebního družstva Čáslav, o výsledku šetření manka vzniklého v prodejně č. 37-261 Nové Dvory je totiž zřejmé, že obviněná porušila zákaz prodeje zboží socialistickým organizacím na fakturu kromě dvou případů uvedených v žalobním návrhu (prodej zboží závodu Kolín podniku Železniční opravy a strojírny Nymburk a výrobnímu družstvu Moděva Kutná Hora) ještě v dalších čtyřech případech. Tak v dodacím listě k faktuře č. 4994 z 8. 7. 1983 jsou jako zboží dodané Okresnímu stavebnímu podniku Kutná Hora uvedeny desky v ceně 2549,50,- Kčs, ve skutečnosti však šlo o žárovky, jejichž prodej socialistickým organizacím na fakturu byl v té době zakázán; v dodacím listě k faktuře č. 5010 z června 1983 pro závod Kutná Hora podniku Pleas, pletářské závody Havlíčkův Brod, jsou jako dodané zboží uvedeny hmoždinky, ač ve skutečnosti opět byly dodány žárovky za 1104,- Kčs, podle dodacího listu k faktuře č. 1658 z 11. 4. 1983 byly témuž odběrateli prodány hrábě za částku 230,- Kčs, přičemž hrábě nesměly být socialistické organizaci prodány na fakturu a v dodacím listě k faktuře č. 3734 z 16. 5. 1983 pro téhož odběratele jsou jako dodané zboží uvedeny kompletní trubky v ceně 859,50,- Kčs, ač ve skutečnosti byly prodány kosy a vidle, tedy rovněž zboží, jehož se týkal zákaz prodeje na faktury socialistickým organizacím; podle dodacího listu k faktuře č. 4661 z června 1983 byl závodu Kutná Hora nár. podniku ČKD Praha prodán infrazářič v ceně 240,- Kčs, který nesměl být fakturován a v dodacích listech k fakturám č. 6566 ze 7. 4. 1983, č. 6368 z 1. 9. 1983, č. 5401 z 28. 7. 1983 a č. 5246 ze 7. 7. 1983 jsou jako zboží v celkové ceně 7488,- Kčs dodané Jednotnému zemědělskému družstvu Kačina se sídlem v Mikuláši uvedeny ohřívač, hadice, drát a infralampy, ač ve skutečnosti byly prodány žárovky a kamna Petry, vesměs zboží, které nesmělo být prodáno socialistické organizaci na fakturu.

Za předpokladu, že by tato trestná činnost obviněné byla prokázána, šlo by vzhledem k objektivní i subjektivní souvislosti a stejnému způsobu provedení ve všech těchto dalších případech spolu s dílčími skutky uvedenými v bodě 1 a 2 žalobního návrhu o pokračování v trestné činnosti a uvedené dílčí akty by naplnily znaky skutkové podstaty jediného trestného činu porušování povinnosti při nakládání s finančními a hmotnými prostředky podle § 127 odst. 1 tr. zák.

Z ustanovení § 220 odst. 1 tr. ř. vyplývá, že soud je povinen vyčerpat celý skutek, který je předmětem obžaloby a zabývat se všemi jeho stránkami, které jsou právně významné. Při pokračování v trestném činu se musí soud zabývat a vypořádat se všemi jednotlivými dílčími útoky skutku uvedeného v žalobním návrhu, které vplynuly z výsledků hlavního líčení. Vzhledem k tomu měl okresní soud v hlavním líčení probrat důkazní materiál z přípravného řízení, který má vztah ke všem zmíněným dílčím skutkům, což se týká zejména již citovaného protokolu oddělení kontroly spotřebního družstva Jednota Čáslav a ke spisu přiložených dodacích listů a faktur a ohledně jednotlivých dílčích útoků pak měl vyslechnout obviněnou a popřípadě provést i další důkazy, jejichž provedení by vyžadovalo řádné objasnění celého skutku.

K právnímu posouzení věci okresního soudem je nutno uvést, že za neoprávněnou výhodu socialistické organizace ve smyslu § 127 odst. 1 tr. zák. je třeba považovat i umožnění bezhotovostního nákupu zboží, které socialistická organizace oprávněná provozovat maloobchodní činnost nesmí podle příslušných předpisů prodat socialistickým organizacím na fakturu (jde o výnos ministra obchodu ČSR č. 7/1978 ze dne 4. 7. 1978 a obdobnou směrnicí Českého svazu spotřebních družstev č. 9/1978 pro prodej průmyslového zboží socialistickým organizacím, které platily do 30. 6. 1982; od 1. 7. 1982 pak platil výnos ministerstva obchodu ČSR č. 12 ze dne 16. 6. 1982 o zákazu prodeje některých druhů zboží ve vnitřním obchodě socialistickým organizacím, který byl zrušen a nahrazen nyní platným výnosem ministerstva obchodu ČSR z 31. 10. 1984 č. 8, o rozsahu a podmínkách prodeje zboží ve vnitřním obchodě socialistickým organizacím). V takovém případě by totiž socialistická organizace, pokud by jí byl vzhledem k zákazu prodeje odepřen nákup zboží v maloobchodě, musela zboží koupit v příslušné odbytové, popř. zásobovací organizaci (u průmyslového zboží jde zejména o organizace Elektrodbyt, Ferona, Řempe, Technomat) za odbytovou cenu, která je vyšší než cena maloobchodní (§ 3 odst. 1 písm. c, f) vyhlášky č. 137/1973 Sb., o cenách). Tato forma nákupu zboží by tedy byla pro socialistickou organizaci nevhodná.

Pokud by tedy bylo prokázáno, že obviněná proti stanovenému zákazu vědomě prodala shora uvedeným organizacím na fakturu zboží, které jim podle citovaných předpisů prodat nesměla, zajišťovala by uvedeným socialistickým organizacím výhodu, které by při zachování hospodářské kázně ze strany obviněné nedosáhly.

Z tohoto hlediska se jeví pochybeným názor okresního soudu, že obviněná nejednala v úmyslu zajistit neoprávněné výhody ve prospěch socialistické organizace, přičemž okresní soud zřejmě měl na zřeteli výhody pro organizaci, jejíž byla obviněná pracovnící. V tomto směru nelze přehlížet, že znaky trestného činu podle § 127 odst. 1 tr. zák. jsou naplněny i v případě, kdy odpovědný hospodářský pracovník jedná v úmyslu zajistit neoprávněné výhody jiné socialistické organizaci než té, jejímž je pracovníkem.

V souvislosti se skutkem stíhaným obžalobou měl okresní soud též objasnit, zda obviněná při oprávněném prodeji zboží socialistickým organizacím na fakturu nezvýhodňovala organizace tím, že jim prodala zboží na fakturu po vyčerpání čtvrtletního limitu objemu zboží, které mohlo být v prodejně prodáno socialistickým organizacím na fakturu. Takovému nesprávnému postupu by mohly nasvědčovat ty případy prodeje zboží organizacím, k jehož fakturaci došlo až ve čtvrtletí následujícím po čtvrtletí, v němž bylo zboží organizaci prodáno a dodáno. Z tohoto hlediska měl okresní soud provést v hlavním líčení důkaz již zmíněným protokolem o výsledku šetření manka v prodejně vedené obviněnou, z něhož je zřejmé, že k fakturaci zboží dodaného dne 28. 2. 1983, závodu n. p. Pleas, pletářské závody Havlíčkův Brod v Kutné Hoře, došlo až dne 4. 4. 1983 (faktura č. 1658), podobně k fakturaci zboží dodaného v červnu 1983 závodu n. p. ČKD Praha v Kutné Hoře došlo až dne 7. 7. 1983 (faktura č. 7129); zboží dodané odběrateli Ovčárny - Nové Dvory dne 30. 8. 1983 bylo fakturováno až dne 7. 10. 1983 (faktura č. 7269) a k fakturaci zboží dodaného dne 23. 9. 1983 Jednotnému zemědělskému družstvu Kačina se sídlem v Mikuláši došlo až dne 18. 10. 1983 (faktura č. 7821). Ve všech těchto případech byla faktura odeslána nejen po lhůtě pěti pracovních dnů po vzniku práva a povinnosti fakturovat (§ 11 odst. 1 písm. a/ vyhlášky č. 154/1976 Sb., o fakturování a placení dodávek neinvestiční povahy), ale vždy až v následujícím čtvrtletí po dodání zboží.

Okresní soud proto měl vyslechnout obviněnou o tom, z jakých důvodů došlo v uvedených případech k opožděné fakturaci, popřípadě k opožděnému zasílání podkladů pro fakturaci na vedení Jednoty Čáslav a dále též o tom, jak v jednotlivých čtvrtletích, kdy docházelo k přesunu fakturace do dalších čtvrtletních období, čerpala limit stanovený pro prodejnu. O posléze uvedené okolnosti měl být jako svědek vyslechnut i hlavní kontrolor spotřebního družstva Jednota Čáslav J. N. Ohledně způsobu stanovení limitu pro prodejnu vedenou obviněnou, jeho výši v jednotlivých v úvahu přicházejících obdobích a hospodaření s ním bylo třeba vyslechnout jako svědka místopředsedu spotřebního

družstva Jednota Čáslav V. V. a na základě jeho výpovědi měly být k důkazu vyžádány od tohoto družstva příslušné vnitropodnikové předpisy upravující omezení prodeje zboží socialistickým organizacím stanovením závazného limitu množství zboží, které mohlo být socialistickým organizacím v určitém období prodáno. Po provedení a zhodnocení těchto důkazů bylo možno posoudit, zda obviněná se dopustila trestného činu porušování povinnosti při nakládání s finančními a hmotnými prostředky podle § 127 odst. 1 tr. zák. i tím, že prodávala socialistickým organizacím zboží nad stanovený limit v úmyslu zajistit těmto organizacím neoprávněnou výhodu, která by spočívala v tom, že organizace získaly za maloobchodní ceny zboží, které jim vzhledem k již vyčerpanému limitu nesmělo být v maloobchodě prodáno.